

Plikten til å gripe inn

PARIS (Dagbladet): Plikten til å gripe inn skal gjelde når det blir konstatert brudd på menneskerettigheter.

Det var især stifteren av Leger uten grenser, Bernard Kouchner, som fant på be-

grepet «devoir d'ingérence», plikten til å gripe inn. Da skal i så fall andre land kunne gripe direkte inn, først og fremst med humanitær hjelp, men også med militære midler om det er nødvendig.

Selvordsterrorister

Bernard-Henri Lévy har møtt selvordsterrorister på reisen, blant andre Srilaya på Sri Lanka. - De er som i filmen til Marcel Carné, «Paradisets barn». De tror de har fun-

net mirakelløsningen for å hoppe over dommen og komme direkte til paradis. Det er en villedning av det religiøse instinktet. Det er snakk om hjernevask. Alle festet seg ved

selvmordsterroristenes tekniske ferdigheter, men de spirituelle er vel så viktige. Guruer skaper lyst og ønske om ekstase. Det har også en religiøs dimensjon.

Lærerutdanning utgått på dato?

av Bodil Kleve og Edvin Svela

Side 44

Kronikk

Bernard-Henri Lévy, 53, lever til daglig i en gyllen tilværelse i Paris som rik, suksessfull forfatter, dandy og filosof. Men nå er han gått trett av Saint-Germain-des-Près. Han har reist til jordas «svarte hull», de glemte krigene, og skrevet bok.

- I SAMME ØYEBLIKK jeg la siste hånd på «Refleksjoner om krigen, det onde og historiens slutt» ringte telefonen om attentatene mot Twin Towers. Sammen-

VIREKE KNOOP RACHELINE

treffet gjorde meg svimmel. I boka er det jo snakk om selvordsterrorister, Masoud, historiens slutt eller dens retur. Det gjorde meg urolig.

Bernard-Henri Lévy dukker opp som en virvelvind etter å ha ringt og bedt om unnskyldning for at han er for sein. Ubarbert, iført en enkel grå genser og lang beige frakk. Vanligvis er hvit skjorte hans varemerke.

Han antyder at man hadde en for-

men han er kanskje enda mer opptatt av ofrene.

- OFRENE I DAG er ikke nødvendigvis snille. I Afghanistan er Taliban blitt ofre. Jeg har ikke noen offerreligion. Man kan være offer og en drittsekk. Man kan være offer og ta feil. Jeg er skeptisk til offer-idolatriet. De har ikke alltid rett. Før eksisterte det en hegelsk illusjon om at vinnerne alltid hadde rett. Ved å vinne hadde man rett. I dag finnes det en symmetrisk menneskerettighetsillusjon om at ved å bli beseiret har man rett. Man har rett ved å tape, og det er nok å tape for å være på den rettmessige siden. I dag er Taliban ofre. I morgen kan det være arabiske fundamentalister i Sudan.

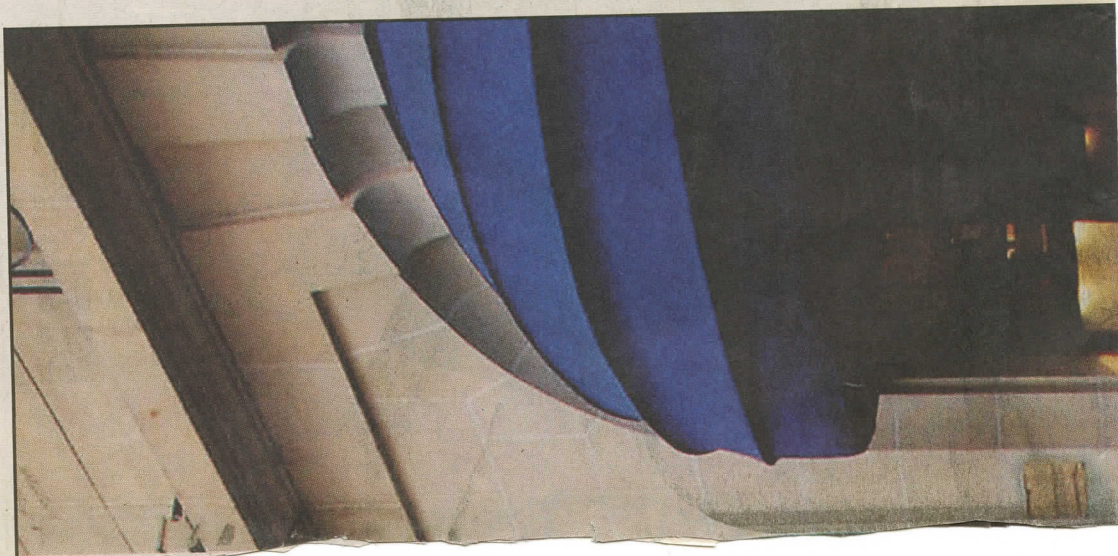
krigsherrene i de svarte hullene. Jeg tror de er svake, at man kan få bukt med dem. De er papirtigre.

- DU SNAKKER som en handlingens mann. Ville du akseptere en aktiv stilling for eksempelet i Afghanistan?

- Det sa jeg i et annet intervju og det ble det så mye ståhei om. Jeg er først og fremst en forfatter. Men når jeg kan det prøver jeg å handle i tråd med det jeg sier. Det vil jeg alltid gjøre.

- I boka er du ikke nådig mot en annen aktør, Carl Bildt.

- Han er djevelsk koherent. Han spiste middag med Milosevic under massakren i Srebrenica, og i dag dek-

maner den unge generasjonen til aksjon.
Foto: NIKOLAI JAKOBSEN

ber.
- Man trodde at demokratiet allerede hadde triumfer. Demokratiets siste fiende, kommunismen, var beseiret. Stemningen var euforisk, med en slags lyrisk illusjon om liberalismen, og en annen illusjon om at historien var endt. 11. september eksploderte alt dette.

LÉVY, BEST KJENT i Norge som en av nyfilosofene, kan filosofere i ti-mevis over en kopp te på et forneimt hotell på Saint-Germain-des-Près. Men denne gangen er han glødede engasjert i krig. Verdens glemte kriger. Angola, Sudan, Burundi, Colombia, Sri Lanka. Han har brukt et år av sitt liv på å reise til det han kaller jordas «svarte hull», som reporter for avisa Le Monde. Reportasjene samt mer filosofiske betraktninger rundt dem er nettopp kommet i bokform.

- Hva motiverte deg til dette?

- Jeg sa til meg selv at noen måtte gjøre det. Det finnes en planetær apartheid. Bak det nye jernteppet finnes det land ingen reiser til. Fulle av lidelser. Jeg fant situasjonen uutholdelig. Noen måtte interessere seg for det, så jeg foreslo det for Le Monde. Da jeg var liten lærte jeg at når man hadde fått mye måtte man gi. Og jeg hadde fått dobbelt mye også ved å ha en stemme som hadde en sjanse til å bli hørt, selv om leserne risikerer å se pennen når en forfatter beretter om grufulle ting.

Bernard-Henri Lévy tegner grufulle portretter av diktatorer og krigsherrer,

Hutugeneralene i Rwanda som flyktet ble ofre, men hadde ennå hendene fulle av blod. Verden er ikke delt mellom bødler og ofre.

- I BOKA ER DET en veldig sterk

beskrivelse av en mann som dør av sult. Endrer det ditt filosofiske syn å ha opplevd det?

- Ja, det er ikke nok å fortelle for å slutte å tenke på det eller skrive det ned i ei bok for å jage det ut av hodet. Det er mer enn et minne. Det forfølger meg. Det er da jeg tenker på Sartres setning: «Kvalmen» veier ikke tungt foran bildet av et barn som dør av sult. Men jeg har sett det. Det endrer betydningen man tillegger ting. Det endrer vekten av mine bøker og av bøker jeg liker. Det endrer alt. Det endrer verdien man tror på, tankene man gjør seg om livet og døden, tankene om vold.

- De svarte hullene du skriver om

har en tendens til å bli glemt?

- Ja, man står med armene i kors. Det er en forferdelig fristelse. Det er derfor jeg har skrevet denne boka. Det er nemlig ikke en umulig oppgave. Massakrene i Sudan kunne stoppes i morgen. Man har en tendens til å tro at demokratiene er svake og at et sandkorn kan få det ut av gjenge. I virkeligheten er det diktaturene som er svake. Colombia er et typisk eksempel på det. Sudan er også skjørt. Demokratiene lever i en illusjon om at terrorvældene og diktaturene er så sterke. Det trodde man om Taliban, eller om serberne. Det tror man om

i Sudan. I boka forteller jeg hvordan jeg på grunn av en flygers feil plutselig kom over en oljeinstallasjon og fikk se hvordan de politisk, sosialt og fysisk «reingjør» området rundt. Bildet er administrator for det. Byer blir brent, folk jaget, stakkars mennesker deportert eller drept. Samme Bildt hevder at oljeselskapene bygger skoler og veier.

- MIDT INNE I SUDAN dumper du over en norsk leir?

- Ja, laget av Norwegian Church Aid. De har valgt side i konflikten. De har bygd en falsk humanitær leir i samråd med John Garangs styrker som benytter den nå. Den har aldri vært brukt til humanitær hjelp. Jeg foretrekker det framfor at den skulle bli angrepsbase for Khartoum-regimet, men det er et typisk eksempel på hvordan humanitær hjelp blir et instrument for politikk og krig.

Bernard-Henri Lévy retter en inn-trengende appell til dagens unge.

- Vår generasjon oppfânt plikten til å gripe inn. Neste generasjon må gjøre det. Jeg drømmer om å se unge fra Norge og Frankrike dra i flokk til Sudan. Det er mulig, ikke bare en vag idé. Det er mulig å avvæpne sudansk militts. Stoppe oljeutvinningen så lenge menneskerettigheter ikke blir respektert. Fryse terrorrens bankkonti. Ikke stå med armene i kors.

Artikelforfatteren er Dagbladets korrespondent i Paris

vibete.knoop.rachline@dagbladet.no

mye jernteppet